

Jakelun mukaan

Viite

Asia LAUSUNTOPYYNTÖ

Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosasto pyytää lausuntoanne oheisesta luonnoksesta maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi teurastamoita ja leikkaamoita koskevista eräistä TSE-tauteihin liittyvistä toimenpiteistä.

Yleistä

Asetuksella on tarkoitus antaa tiettyjen spongiformisten enkefalopatioiden ehkäisyä, valvontaa ja hävittämistä koskevista säännöistä annettua (EY) 999/2001, jäljempänä TSE -asetus, täydentäviä säännöksiä teurastamoille ja leikkaamoille. Säännökset koskevat BSE-taudin varalta tutkittavien nautojen sekä TSE-tautien varalta tutkittavien lampaiden tai vuohien ruhojen hylkäämistä ja terveystarkastusta, TSE-riskiaineksen erottamista sekä naudan päänlihan irrottamista leikkaamossa.

Asetuksella kumottaisiin maa- ja metsätalousministeriön TSE-tautien varalta tutkittavien nautaeläinten, lampaiden ja vuohien lihantarkastuksesta annettu asetusta (10/EEO/2004) sekä asetusta TSE-riskiaineksen erottaminen teurastamossa, teurastuspaikassa ja leikkaamossa (3/EEO/2002).

Asetuksella säädettäisiin eräistä TSE-asetuksen sallimista kansallisista poikkeuksista ja se täydentäisi TSE-asetusta. Siinä ei ole toistettu TSE-asetuksen säännöksiä, vaan teurastamoissa ja leikkaamoissa tulee lukea kansallista asetusta rinnan TSE-asetuksen kanssa. Kumottavat maa- ja metsätalousministeriön asetukset sisältävät myös TSE-asetuksessa säädetyt kohdat. Asetusluonnoksesta nämä kohdat puuttuvat ja tarpeelliset viittaukset TSE-asetuksen kohtiin on lisätty.

Taustaa

Lampaiden ja vuohien testausmääräys poistui

Ihmisravinnoksi teurastettavia lampaita ja vuohia koskevat testausmääräykset TSE-tautien varalta poistettiin komission asetuksella vuonna 2007. Samalla poistui myös vaatimus testata kansalliseen scrapie -taudin valvontaan kuuluvat katraat. Nykyisten määräysten mukaan testataan lampaita ja vuohia teurastuksen yhteydessä ainoastaan silloin, kun ne tulevat tiloilta, joilla on todettu scrapie-tapaus. Testauksesta on säädetty TSE-asetuksessa ja MMM:n asetuksessa 32/EEO/2006, jota on muutettu asetuksella 7/EEO/2007, jolloin niitä ei tarvitse toistaa nyt lausunnolla olevassa asetuksessa.

Tuontinaudat

TSE-asetuksen muutoksella vuodelta 2007 poistettiin määräys tutkia yli 20 kuukauden ikäiset nautaeläimet, jotka on tuotu Suomeen sellaisista maista, joissa on todettu vähintään yksi kotoperäinen BSE -tapaus. Asetuksessa 10/EEO/2004 on tätä asiaa koskevat määräykset, joita ei ole otettu lausunnolla olevaan asetukseen.

Pikatestin tulos varmistetaan ennen muiden ruhojen hylkäystä

Komission asetuksessa kesäkuussa 2007 annettiin jäsenvaltioille mahdollisuus poiketa samalla teurastuslinjalla teurastettujen muiden ruhojen hylkäysmääräyksistä silloin, kun positiivinen BSE-pikatestin tulos osoittautuu kielteiseksi varmennustestissä. Siihen mennessä BSE-taudin varalta suoritettua pikatestissä positiiviseksi osoitetun naudan ruhon lisäksi oli hylättävä samalla teurastuslinjalla vähintään yksi välittömästi ennen ja vähintään kaksi välittömästi jälkeen teurastettua ruhoa, kuten kumottavassa asetuksen 10/EEO/2004 9 §:ssä säädetään.

Kesäkuun 2007 jälkeen jäsenvaltiot ovat voineet päättää, että **ainoastaan** silloin, kun pikatestillä positiiviseksi todettu naudan ruho **varmistuu positiiviseksi tai kun edelleenkin ei saada täyttä varmuutta varmennustutkimuksessa**, hävitetään BSE-positiiviseksi todetun tai epävarman testituloksen saaneen ruhon lisäksi vähintään yksi välittömästi sitä ennen teurastettu ruho ja välittömästi kaksi sen jälkeen teurastettua ruhoa samalla teuraslinjalla.

Lausunnolla olevalla asetuksella säädettäisiin kyseisestä TSE-asetuksen sallimasta poikkeamasta, jolloin pelkästään pikatestin positiivinen edellyttää vain pikatestissä positiivisen tuloksen saaneen ruhon ja sen elinten hylkäämistä kielteisen varmennustestin jälkeen.

Lausunnolla olevaan asetukseen on jätetty kumottavassa 10/EEO/2004 ollut kohta, jolla on säädetty, että jos tutkittavaksi määrättyä nautaeläintä ei ole jostakin syystä tutkittu pikatestillä, on kyseinen ruho elimineen hylättävää.

Terveysmerkintä

TSE-asetuksen mukaan terveysmerkkiä ei saa laittaa eläimen ruhoon, ennen kuin pikatestissä on saatu negatiivinen tulos. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin päättää, että terveysmerkki voidaan laittaa ruhoon ennen kuin pikatestin tulos on saatu. Tällöin teurastamolla on oltava valvontaviranomaisen hyväksymä järjestelmä, jolla varmistetaan, että kaikki eläinten osat voidaan jäljittää ja että mitään tutkittujen eläinten ruhon osia, joissa on terveysmerkintä, ei lähde teurastamosta, ennen kuin pikatestissä on saatu negatiivinen tulos. Asetusluonnoksessa on säädetty terveysmerkin laittamisesta, ennen kuin pikatestin tulos on selvillä.

Erikseen määritellyn riskiaineen ikämääritelmä on muuttunut

Vuoden 2007 aikana on muutettu erikseen määritellyn riskiaineen naudan selkärangkaa koskeva ikämääritelmä. Asetusluonnoksessa on otettu huomioon TSE-asetuksen liitteessä V olevassa 1 kohdan a alakohdan ii kohdassa määritelty naudan selkärangka yli 30 kuukauden ikäisillä.

Ne ruhot ja ruhon osat, joista ei vaadita selkärangan poistamista, tulee TSE-asetuksen liitteessä V olevassa 11.3 kohdan a alakohdan mukaan merkitä selvästi näkyvällä sinisellä viivalla asetuksessa (EY) N:o 1760/2000 tarkoitettuun merkkiin.

Leikkaamoja koskevat poikkeukset

TSE-asetuksessa määritellään, mitä on erikseen määritelty riskiaines (jäljempänä TSE-riskiaines). Lisäksi siinä säädetään, että TSE-riskiaines on erotettava teurastamossa. Leikkaamossa voidaan erottaa naudan **selkärangka** (siis yli 30 kuukauden ikäisen naudan selkärangka, mikä on TSE-

riskiainesta). Leikkaamossa ei voisi erottaa muuta TSE-riskiainesta, kuin naudan selkärankaa, jolle kansallisesti säädettäisi eräitä TSE-asetuksen sallimia poikkeuksia.

Kansallisesti on mahdollista säätää muun muassa lampaiden ja vuohien **selkäytimen** (yli 12 kuukauden ikäisten) sekä naudan **päänlihan** irrottamisesta leikkaamossa. Leikkaamon valvontaviranomaisen olisi kuitenkin hyväksyttävä leikkaamossa tapahtuva riskiainesta sisältävien ruhojen ja ruhon osien käsittely. Asetusluonnoksessa on lampaiden ja vuohien selkäytimen erottamista sekä naudan päänlihan irrottamista koskevat säännökset.

Asetusluonnokseen ei sisälly vähittäismyymälöitä koskevaa TSE-asetuksen sallimaa poikkeusta. Eli selkärangan poistamista vähittäismyymälässä yli 30 kuukauden ikäisten nautojen ruhosta tai ruhon osista ei sallittaisi. On katsottu, että vähittäismyymälä voi hankkia **alle 30 kuukauden** ikäisten nautojen ruhoja ja ruhonosia eikä ole tarvetta myöntää poikkeuksia TSE-riskiaineksen eli yli 30 kuukauden ikäisten nautojen selkärankojen poistamiseen vähittäismyymälässä.

Näytteiden tutkiminen

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä (EY) N:o 854/2004 liitteessä I olevassa I jakson II luvun F. kohdan 1. b alakohdassa säädetään TSE-tauteja koskevista laboratoriotutkimuksista.

Asetuksessa 10/EEO/2004 olevat näytteiden ottamiseen ja lähettämiseen sekä näytetuloksen viivästyttämisestä ilmoittamiseen liittyvät kohdat on jätetty pois, koska niiden katsotaan kuuluvan Elintarviketurvallisuusviraston (Evira) antamiin ohjeisiin. Nykyisin myös varmennustestit tehdään Evirassa ja Evira ilmoittaa tutkimustuloksista tarkastuseläinlääkärille ja maa- ja metsätalousministeriölle.

Nautojen testausikäraja nostettu 48 kuukauteen

Euroopan komission päätös luvan antamisesta tietyille jäsenvaltioille niiden vuotuisen BSE-seurantaohjelman tarkistamiseen (2008/908/EY) EUVL N:o L 327, 5.12.2008 muutti nautaeläinten seurantajärjestelmän testausikärajoja. Tästä syystä muutetaan myös maa- ja metsätalousministeriön asetusta nautojen BSE-taudin vastustamisesta. Maatilalla kuolleiden tai lopetettujen, hätäteurastettujen, sairaana teurastettujen ja normaalisti elintarvikkeeksi teurastettujen nautojen BSE-testauksen alaikäraja nostetaan 48 kuukauteen asetusta muuttamalla. Teurastettujen nautojen tautiseurannasta vastaa viimeksi mainitun asetuksen mukaan teurastamossa tarkastuseläinlääkäri ja pienteurastamossa sekä maatilalla kunnaneläinlääkäri. Korkeampi ikäraja koskee nautoja, jotka ovat syntyneet Suomessa, Alankomaissa, Belgiassa, Espanjassa, Irlannissa, Italiassa, Itävallassa, Kreikassa, Luxemburgissa, Portugalissa, Ranskassa, Ruotsissa, Saksassa, Tanskassa tai Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Tästä syystä lausunnolla olevassa asetuksessa ei ole testausikärajoista säädöksiä, vaan testausikärajat tulee katsoa nautojen BSE-taudin vastustamisesta annetusta asetuksesta.

TSE-epäily teurastamossa

Kumottavassa asetuksessa 10/EEO/2004 säädetään tarkastuseläinlääkäriin ilmoitusvelvollisuudesta, jos hän epäilee oireiden perusteella teurastamolla TSE-tautia. Lisäksi hänen on huolehdittava, että eläimen pää lähetetään tutkittavaksi Eviraan TSE-taudin varalta. Samassa pykälässä on säädetty läänineläinlääkäriin velvollisuudeksi valvoa teurastamon ante mortem- kirjanpitoa säännöllisesti sekä neuvoa tarkastuseläinlääkäriä TSE-näytteenotossa.

Nyt lausunnolla olevassa asetuksessa ei ole säännöksiä näistä asioista, koska TSE-epäilystä säädetään eläintautilaissa ja erityisesti sen 8 §:ssä ja lääninhallitus valvoo elintarvikemääräysten noudattamista alueellaan elintarvikelain mukaisesti.

Lausunnot pyydetään toimittamaan maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosastolle **viimeistään 16.1.2009** osoitteella PL 30, 00023 Valtioneuvosto, tai sähköpostitse elo.kirjaamo@mmm.fi

Ruotsinkielinen käännös lausunnosta on saatavilla pyydettyessä maa- ja metsätalousministeriöstä.

Lisätietoja antaa tarvittaessa eläinlääkintöylitarkastaja Marjut Hämäläinen, puh (09) 160 52298, sähköposti marjut.hamalainen@mmm.fi

Osastopäällikkö

Matti Aho

Eläinlääkintöylitarkastaja

Marjut Hämäläinen

LIITTEET: Asetusluonnos

JAKELU: Sosiaali- ja terveysministeriö
Elintarviketurvallisuusvirasto
Kansanterveyslaitos
Lääninhallitukset
Eläintautien torjuntayhdistys
Elintarviketeollisuusliitto
Kuluttajat – Konsumentarna ry
Lihakeskusliitto ry
Maa- ja Metsätaloustuottajien Keskusliitto
Helsingin yliopisto, eläinlääketieteellinen tiedekunta
Helsingin yliopisto, maatalous-metsätieteellinen tiedekunta
Ruoka-Suomi teemaryhmä
Suomalaisen lihan Jalostajat ry
Suomen Eläinlääkäriliitto ry
Suomen kuluttajaliitto ry
Suomen kunnaneläinlääkäriliitto ry
Suomen Kuntaliitto
Suomen lammasyhdistys ry
Suomen Tarkastuseläinlääkäriyhdistys
Svenska Lantbruksproducenternas centralförbund
Päivittäistavarakauppa ry